

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ
Обществен съвет

ПРОТОКОЛ

№ 165

На 14.12.2023 г. се проведе заседание на **Общественния съвет към ЦИК**.

ПРИСЪСТВАХА:

Ива Лазарова – председател на **Общественния съвет, Институт за развитие на публичната среда**;

Свилена Гражданска – зам.-председател на **Общественния съвет, Институт за социална интеграция /онлайн/**;

Денислав Генчев – Сдружение „**България на гражданите**“ /онлайн/;

Дончо Пачиков – **Българско сдружение за честни избори и граждански права – Национална асоциация**; /онлайн/

Надежда Гологанова – **Гражданска инициатива за свободни и демократични избори**;

Нина Нинова – Сдружение „**Памет**“ /онлайн/

Румен Василев – Сдружение „**Нова алтернатива**“

Румяна Дечева – **Европейска асоциация за защита на човешките права – България** /онлайн/;

Цветозар Томов – представител на **Централната изборителна комисия**.

Иванин Кънчов – Сдружение „**Боец**“ /гост/.

Заседанието бе открито в 16 часа и 45 минути и председателствано от госпожа Ива Лазарова – председател на Обществения съвет към ЦИК.

* * *

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Уважаеми колеги, откривам редовното заседание на Обществения съвет към Централната изборителна комисия.

Предлагам да започнем с приемане на дневния ред, който изпратихме по пощата на всички.

Д н е в е н р е д:

1. Изслушване на представител на Сдружение „Боец“.
2. Обсъждане на план за дейността на Съвета до юни 2024 г.
3. Разни.

Дончо Пачиков иска да вземе думата.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Втора точка предлагам да стане така: Обсъждане на предложения за план за дейността на Съвета до юни 2024 г. План всъщност няма и не може да обсъждаме нещо, което го няма. Обсъждаме само предложения.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Надя Гологанова иска да добави нещо.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Аз искам да добавя, както сте го фиксирали периода до юни 2024 г., но в началото на юни ще има европейски избори и след това е редно да направим някакъв анализ. Не е ли добре да увеличим срока до юли, за да може да се довърши целия цикъл около тези избори и тогава да приключи този план.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Въпросът с шестте месеца беше свързан с предложението на Стефан Манов за ротацията на шест месеца и

заради това е до юни 2024 г. Може да стане за първата половина на 2024 г. или до след провеждането на европейските избори. Този план не е с фиксирани дати, който ще разпишем.

Да го формулираме, ако искате като – Обсъждане на предложения за план за дейността на Обществения съвет до месеца след провеждане на изборите за Европейски парламент.

ДЕНИСЛАВ ГЕНЧЕВ: Да обсъждаме план за 2024 г., защото какво значение има дали ръководството ще бъде това или след шест месеца ще има друго. В крайна сметка нали в работата на Обществения съвет има приемственост и плана ще ни бъде за 2024 г. Защо да се ограничава за шест месеца. Не правя предложение за това, а само го подлагам на дискусия.

РУМЯНА ДЕЧЕВА: Подкрепям казаното от Денислав Генчев. Добре е да имаме един малко по-дълъг хоризонт, защото изборите в България се случват малко по-често от планираното. Хубаво е ние да знаем какво правим, а изборите ще идват както им е реда.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Нека тогава да го формулираме – Обсъждане на предложения за план за дейността на Съвета за 2024 г. Предложението за дневен ред е:

1. Изслушване на представител на Сдружение „Боец“.
2. Обсъждане на предложения за план за дейността на Обществени съвет за 2024 г.
3. Разни.

Моля да гласуваме дневния ред.

Против? Няма. Въздържали се? Няма.

Приема се единодушно.

В тази връзка, за да започнем с първа точка от нашия дневен ред, предлагам да дадем думата на Иванин Кънчов, за да ни разкаже повече за Сдружение „Боец“. Да представи мотивацията на Сдружението да се включи в Обществения съвет и да можете да му зададете въпроси.

ИВАНИН КЪНЧОВ:

Здравейте уважаеми членове на Обществения съвет към Централната изборителна комисия.

Мисля да започна отначало с едно кратко представяне на Сдружение „България обединена с една цел“, тъй като кандидатурата ми идва от тях и после ще кажа няколко думи за себе си.

Сдружение „Боец“ е антикорупционна и правозащитна организация. През 2013 г. се учредихме като неформална организация, а през 2015 г. се регистрирахме официално като Сдружение с обществена полза и дейност към гражданите.

Повече от десет години се борим за защитата на гражданските права и справедливост и водим битки с местната корупция и мафия. С тази своя дейност Сдружение „Боец“ сме получили множество национални и международни награди, от които ще изброя само три. Това е наградата за гражданска активност на Инициатива правосъдие за всеки през 2017 г., наградата за гражданска доблест от Хелзинския комитет 2019 г. и голямата награда Златен ключ на Програма достъп до информация за 2023 г. Има и други, но тях няма да ги изброявам.

Част от целите на Сдружение „Боец“ са осъществявани от граждански контрол върху институциите и властите. През годините Сдружение „Боец“ винаги сме били активни по отношение на защитата на изборителните права на гражданите и следене на изборителния процес. Изследвали сме различни схеми за изборни злоупотреби и нарушения и фалшифициране, които ние сме публикували на официалния сайт на Сдружението, под надслов „Схемата“.

През 2021 г. Сдружение „Боец“ се регистрирахме в Централната изборителна комисия като наблюдатели в две изборителни кампании. Нашата дейност и активност в тези кампании се изразява в множество сигнали до ЦИК за злоупотреби през 2019 г., 2021 и съответно 2022 г., като

за тези сигнали сме получили много отзиви от институциите, както и от Върховния административен съд.

Също така през 2022 г. ние от Сдружение „Боец“ организирахме редица инициативи и протести в защита на машинното гласуване под надслов „Не пипайте Кодекса“, които действия получиха широка обществена подкрепа от гражданите и медийно отразяване.

Със своето участие в Обществения съвет към Централната изборителна комисия, Сдружение „Боец“ цели да подкрепим неговата дейност и да популяризираме дейността на самия Съвет. Считаме, че дейността на Съвета е от обществен интерес и ние като организация с нашата експертиза и нашия опит можем да помогнем, както за по-ефективен граждански контрол, така и за популяризирането и намирането на решение на проблемите свързани с гражданските изборителни права, без значение дали става въпрос за местни избори, за национални избори и т.н.

Сега няколко думи за мен. От град Монтана съм, на скромните 22 години съм. Завършил съм гимназия с преподаване на чужди езици в гр. Монтана с профил руски, немски и английски език. В момента съм студент по политология в Софийския университет „Климент Охридски“. Участвал съм в около седем избори, за мое щастие, така се случиха последните години, като представител на „Сиела Норма“, т.е. имам повече опит с машинното гласуване, отколкото с хартиеното. Бил съм две години в Младежкия обществен съвет към гр. Монтана, община Монтана.

Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Имате ли въпроси? Румяна Дечева има думата.

РУМЯНА ДЕЧЕВА: Здравейте! Имам един много кратък въпрос към вас. Общественият съвет въпреки периодичното отсъствие от обществения живот, поради това че участваме на доброволни начала в

дейността и на Обществения съвет и на организациите си, но ние се стараем по някакъв начин да обединяваме усилията. Понякога имаме обща регистрация, понякога имаме общи дейности на организациите членуващи. Вие мислили ли сте по какъв начин бихте могли да се включите или вие като инициатори да организирате дейности по наблюдението и анализи на изборите, които да обединяват усилията на повече от една организация?

ИВАНИН КЪНЧОВ: Благодаря за въпроса. Ние от Сдружение „Боец“ сме партньори с още няколко организации, предимно журналистически, които извършват разследвания, без значение какви. Имаме бих казал сериозна маса от хора и нашия председател Георги Георгиев, който е основателя на Сдружението, лично ми е заявил, че с удоволствие ще участва активно във всякакви инициативи свързани с гражданите и с подобряване на дейността на самия Съвет, както и на самата Централната изборителна комисия. Това са някакви дейности, които може би не функционират както трябва или биха могли да функционират по по-добър начин, но тук ще приключа моето изказване.

Ако искате може да ми зададете конкретни въпроси, аз ще ги отнеса директно към г-н Георгиев и ще ви върна обратна връзка.

РУМЯНА ДЕЧЕВА: Искам само да ви благодаря за отговора.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Аз нямам въпрос. Само искам да помоля колежката Румяна Дечева, да формулира писмен отговор и да изпрати известие до членовете на Обществения съвет, по нейното определение, че Обществения съвет от време на време се появява в обществения живот.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Има ли още желаещи да зададат въпроси към Иванин Кънчов. Денислав Генчев има думата.

ДЕНИСЛАВ ГЕНЧЕВ: Аз винаги задавам един и същи въпрос към кандидатите за Обществения съвет. В случая мисля, че е излишен този въпрос, какво е отношението ви към машинното гласуване? Това за мен е

много важно. Наистина мисля, че е излишен този въпрос, следейки вашата дейност по този казус и по този въпрос и изказването ви преди малко.

ИВАНИН КЪНЧОВ: Благодаря за въпроса. До някаква степен е ясен. Подкрепям повече машинното гласуване, отколкото хартиеното. Не знам дали е поради факта, че аз в моите изборителни години, в които съм имал право, винаги е можело да се гласува с машини, но и също съм ставал свидетел на страшна дезорганизация в моите и на мои близки секционни изборителни комисии, тъй като винаги има един интервал от време, в който ти като техник трябва да предадеш съответната машина. А това е невъзможно, когато в една секция има страшен хаос. Съответно аз влизам, за да проверя защо в тази секция примерно все още не могат да ми предадат машината, не мога да принтирам финалния протокол и т.н. Хората са забъркани с тези хартиени бюлетини и в същото време не знаят къде какво се слага от машината в кой плик. И ми се е случвало на два избора мисля, че през 2022 г., аз като 21 годишен да ходя и да обяснявам на пет души в секцията къде, какво трябва да се сложи, за да мога да си взема машината и да си приключа работата към „Сиела Норма“, съответно за изборния ден. Това са някои неща, които е хубаво да се координират.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Колеги, съобщавам Ви, че Свилена Гражданска напуска заседанието поради ангажимент.

Имате ли още въпроси. Ако нямате повече въпроси, ви предлагам да гласуваме предложение на Обществения съвет, с което да препоръчаме на Централната изборителна комисия да включи в състава на Обществения съвет Сдружение „Боец“.

Който е за моля да гласува.

Против? Няма. Въздържали се? Няма.

Приема се единодушно.

Предлагам да продължим с **точка втора** от дневния ред.

Обсъждане на план за дейността на Съвета до юни 2024 г.

Да поговорим за предложения свързани с дейността на Съвета за 2024 г., като аз съм подготвила някои теми, които считам, че са от общ интерес за нашата работа.

Румяна Дечева има думата.

РУМЯНА ДЕЧЕВА: Понеже Дончо по време на изслушването на представителя на Сдружение „Боец“ спомена името ми. Аз ще го напиша и писмено, ако той няма да се срамува. Онова което в момента мога да му кажа, току що направих справка от юни до две седмици преди изборите, Общественият съвет няма нито една среща, нито едно заседание, нито едно решение в момента, в който в страната се случваха много неща около изборите. Ако това не е временна поява в общественото пространство, Дончо Пачиков да ме поправи, аз ще ти се извиня лично.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Дончо Пачиков, ако иска реплика, но по-късно, за да можем да продължим с втората точка и да си поговорим по нея, още повече с оглед на това, че Обществения съвет както всички ние искаме, трябва да бъде активен. За непосредствените задачи си говорихме и миналия път и в имейлите си разменихме, да си помислим за дейности, които да бъдат приоритетни за работата на Съвета. А в следващите месеци, говорихме миналия път, че вероятно следва отваряне на Изборния кодекс за предложения за промени в него. Знаем за изборите в първата неделя на м. юни за изборите за членове на Европейски парламент.

От тази гледна точка сред непосредствените задачи, които считам, че е добре да си поставим, е този анализ на недействителните гласове, вече стартиран от част от организациите в Обществения съвет и изготвянето му като общ документ на Обществения съвет, като същия би било чудесно да включва основните заключения и препоръки. Както си говорихме миналия път, прегледа на видеозаписите тече бавно, но вече се извършва и разкрива и допълнителни теми, като слабостите в обучението на секционните изборителни комисии, особено в края на изборния ден при преброяването

на резултатите. Спазването и неспазването на методическите указания, особено ясно се разкриват от тези видеозаписи, слабостите на методическите указания в края на изборния ден. Проблемите с видеозаписите и други, все теми които ще е добре да обхванем, на база на изгледаното от нас и да включим в този документ.

Мисля че е удачно да изготвим становище на Обществения съвет с предложение за подобряване на изборното законодателство, с оглед на това, че вече всички публично говорят за отварянето на Изборния кодекс, както казах и преди малко. Да се обединим като организация около няколко общи тези, особено такава позиция, такава обединение по различни теми сме имали и при предишни поправки в изборното законодателство.

Непосредствена задача, ми се струва, както заявихме и на миналото заседание, и на предишни, а и на сегашното вероятно ще говорим за това, са приемане на промени в Правилата за дейността на Обществения съвет към Централната изборителна комисия. Важно ми се струва да не изоставяме и инициативата си за изискване да се извърши анализ на недействителните гласове в изборите за общински съветници, било то в тези от 2019 г., защото книгата там вече нямат значение след проведените последни местни избори, било то на бюлетините от тези, последните местни избори в края на м. октомври и началото на м. ноември.

И от тази гледна точка, това са непосредствените задачи, които считам, че са важни да обсъдим, тъй като стана едногодишен плана. По средносрочен и дългосрочен план предлагам да обсъдим и да работим по съвместни дейности, действия на Обществения съвет преди провеждането на изборите за Европейски парламент, да работим за привличане на нови организации към работата на Обществения съвет, както изборни експерти в лично качество, като съмишленици и като консултанти, доброволци. Това е тема, по която много пъти сме си говорили.

На пощата всички вие сте получил едно писмо от Дончо Пачиков, който е изпратил предложение за още дейности, като сега се надявам той да ги представи, за да можем да говорим и да добавяме още и да обсъждаме всъщност темите, които ни вълнуват.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Благодаря госпожо председател за дадената дума.

Искам да ви помоля госпожо Лазарова, тези няколко неща, които споменахте за направления за работа в бъдеще, да ги формулирате докато аз правя изложението, ако е възможно под формата на точки, за да може първо да ги имаме точно формулирани, относително точно може да бъде променяно и оптимизирано в бъдеще и да можем да намерим хора, които да станат отговорни за изпълнението на съответните направления. Без отговорници работа не може да стане. В тази връзка аз моментално заявявам своето желание за отговорност по оценка състоянието на видеонаблюдението и възможности за неговата оптимизация по принцип.

Второто с което бих се заел, осъществяване на контакти с нови нестопански организации, които се интересуват от направлението на изборните процеси, плюс привличане на външни експерти или сътрудници към Обществения съвет, с цел да ни бъдат полезни с техния опит. Експертиза е много сложно понятие. Има експертиза, няма експертиза, откъде я взема тази експертиза, някои да е потвърдил, че има експертиза. Това е опит, на български език казано.

След тази ремарка на госпожа председателката Ива Лазарова, продължавам с това, което се опитах да кажа сега. Ще го кажа отново с думи, за да сме наясно, че сме се чули. Може не всички да са имали възможност да прочетат тези неща.

Първото е, че в момента продължаваме да работим на парче. Съществуват сериозни проблеми в зародиша на изборната система в България и от там тръгват много неща. Ако оправим видеонаблюдението,

нещата няма да се оправят. Ако осъществим наблюдение върху недействителните бюлетини през годините, нещата в България по изборните процеси няма да се оправят, защото генезиса е порочен. И нека да си спомним времето на Годор Живков, тогава всичко беше по партийна линия, но имаше една партия. Конструкцията на Централната избирателна комисия под формата на партийни квоти е пагубна и всички от нас имат примери за един или друг случай, конкретни случаи. Аз също мога да спомена такива, но няма да го правя, всички имаме представа от това нещо. Това е един основен въпрос, който би следвало поне да го маркираме и да започнем да мислим. Аз не смятам, че можем да го решим за един месец, дори и за една година. Знаете, че този въпрос се обсъжда няколко пъти в Обществения съвет. Поставен е от Велко Милоев, който доколкото разбирам от неговото Сдружение се е оттеглил по негови причини от Обществения съвет, но този въпрос стои. Това е едното.

Другото е промени в Изборния кодекс. Тези промени в Изборния кодекс също са на парче, от моя гледна точка. В тази връзка моето предложение се заключава в следното. Имаме инструментариума и един много хубав закон, това е Закона за пряко участие на гражданите в управлението на държавата и местното самоуправление. И по този закон, за разлика от референдумите, които имат много висок праг за влизане на борсата, така да се каже. Националната гражданска инициатива е с много по-облекчен режим. Аз предлагам организиране на национална гражданска инициатива, с което се заемам лично и което съм го правил и ми е ясна процедурата, бюрокрацията.

Тази национална гражданска инициатива с какво е хубава. След нейното обявяване имаме три месеца да разсъждаваме по въпросите, да агитираме обществеността с едно или друго нещо, което решим и след това имаме три месеца, в които институцията към която са насочени въпросите на инициативата има възможност по закон, да формира и да

даде отговор. Неудобното при тази национална гражданска инициатива е, че институцията не е задължена да изпълни исканията на инициативата, но предимствата са, че се влиза с малък брой гласове, ограничен брой гласове, не е като при референдума над 400 000 гласа, но въпроса вече е в общественото пространство и се говори по него.

По отношение промените в Изборния кодекс. Аз си мисля че е хубаво да направим някакво национално допитване колкото можем, предвид особеностите на България, на българите и на нашата обстановка, на всичко наше. Няма лошо да погледнем какво правят и другите хора в други страни при други обстоятелства, подчертавам при други обстоятелства, защото нашата история показва, че прякото пренасяне на външния опит в България обикновено е пагубно или обикновено не се осъществява с визията, която сме имали предвид. Винаги нещо се изкривява и вместо за добро нещата не отиват на добро, а отиват в някаква друга посока. Нека гледаме нас си и да се опитаме да оптимизираме нас. Защото много пъти съм го казвал и ще си разреша и сега да го повторя, даже и да ви досадя. Ако Кирил и Методи бяха чакали някой от другите страни да измисли кирилицата и досега нямаше да имаме азбука. Имаме достатъчно опитност, имаме хора в лицето на госпожа Дечева, в лицето на Цицелков, които са виждали и на други места за какво става въпрос. Те разбира се могат това да ни го споменат. Но да го пренасяме като опит смятам, че не е най-добрия вариант.

Това са основните неща, които бяха в моите предложения. И сега ще ги повторя съвсем накратко, за да е ясно, че така сме се разбрали.

Едното е национална гражданска инициатива по отношение на някои въпроси, какво трябва да бъде променено в Изборния кодекс, така че в тази национална инициатива бихме могли да включим състава на Централната изборителна комисия и какъв той би могъл да бъде оптимален. Каквото кажат хората, ние сме демокрация.

Следващото нещо е начина по който или основанията на които се назначават хората в Централната изборителна комисия. Не е необходимо да бъдат назначавани с Указ на Президента. Защо? Каква е ползата от това нещо. Това са едни хора, които са слуги на българския народ. Българският народ плаща със собствените си данъци на тези хора, така че те могат да имат съвсем нормално трудово-правни отношения по Кодекса на труда.

По отношение на състава, това сме го говорили, може би трябва да има нещо като, не искам да споменавам думата квоти, но някакво съотношение, условно казано хора специалисти по българско право и конституционно право може би, хора специалисти по ай ти, както сме свикнали да се изразяваме и хора специалисти по нещо като народопсихология, като психология, за да е ясно как обществото би реагирало на едни или други въпроси и ситуации и да могат тези хора от тази част на комисията, да бъдат компетентни да ни посъветват.

Давам един единствен пример. Отиде едно или две заседания на Централната изборителна комисия, знаете тя колко струва на ден на българския данъкоплатец, за да се обсъди дали една иконка от екрана на машината, да бъде от лявата страна на екрана или от дясната страна. И след това другия ключов момент при това обсъждане беше, дали иконката да е в горната част на екрана или в долната част на екрана.

Ако ме питате мен при такъв спор, да направим четири иконки в четирите ъгъла на екрана и всеки да гледа която иконка му е необходима. И след това тези, които се занимават с ай ти са на ясно че тази иконка може да бъде направена подвижна и накъдето и да се движи екрана, тя винаги да остава на място което е лесно видимо за този, който работи с машината в случая. Това са предложенията.

Ситуацията е следната. Аз най-горещо пледирам към всички присъстващи на място и тези, които са онлайн и тези, които впоследствие ще видят протокола, да подкрепят нашите предложения, за да може да

генерираме значителен имидж, авторитет за Обществения съвет и да не стигаме до изказване, че от време на време участваме. Това са глобални въпроси по отношение на изборните процеси по принцип. От там са глобални. Основите на изборните процеси са това, а не примерно коя точка ще променим, която впоследствие може да бъде променена с методически указания или с други документи на Централната избирателна комисия.

Ако не мога да получа достатъчна подкрепа в Обществения съвет, а в какво виждам подкрепата. Когато водим режим на разгласяване в обществото, всички организации биха могли да бъдат достатъчно полезни в това направление, тъй като всяка една от нашите организации си има своята ниша с хора с които работи, с хора които са симпатизанти, хора които привличат доброволци и т.н. Ако тези ниши бъдат обединени и ще може имаме една голяма част от активната българската общественост. Аз други съдействия не виждам особени, освен ако вие не предложите от страна на Обществения съвет. Ако това е невъзможно, то тези неща, които споменах, ние ще ги направим от нашата организация самостоятелно, естествено с по-малък ефект, поради това, че няма как да обхванем цялата тази маса, която бихме могли да обхванем заедно всички организации. Това е може би частичен отговор на поставените им за втори път, на второ наше заседание въпроси от някои хора, дали работим по обединяването усилията на организациите, които са в Обществения съвет и дали сме достатъчно активни в дългосрочен план. Обединяваме и сме достатъчно активни в дългосрочен план и това не е от днес и от вчера, това е от последните десет години, откакто съм в Обществения съвет в едно или в друго качество.

Благодаря. Ако има въпроси към мен, с удоволствие ще отговоря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Някой иска ли да се включи с предложение, коментар, изказване по темата по тази точка.

Румяна Дечева има думата.

РУМЯНА ДЕЧЕВА: Имам една бележка към Дончо Пачиков. Много е хубаво да събираме само българска експертиза, но нашата страна е част от много международни споразумения, някои от тях глобални, някои европейски и аз не виждам как ние сами може да измисляме стандарти и особено когато става дума за европейски избори. Това е малка бележка, но съществена.

За нашата организация е много важно да се прави анализ на медиите и особено на социалните медии и тяхното въздействие, понякога много противоречиво в процеса на подготовка на изборите, когато социалните медии не просто са разпространители на фалшиви новини, но могат да обръщат резултатите, каквито данни имаме в рамките на Европейския съюз, а и извън Европейския съюз. Не знам дали това представлява интерес за някои от организациите. Ние със сигурност ще изпратим конкретни препоръки, какво и как трябва да бъде вменено като ангажимент на съществуващите институции като допълнение на техния мандат, за да може да се наблюдава това въздействие и да има противодействие, така както е в съответствие със законодателството на Европейския съюз, което за съжаление не е транспонирано в българското законодателство.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Благодаря. Дончо Пачиков има думата.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Госпожа Робинсън когато се яви при нас един път, също спомена, че имало някакви стандарти по изборните процеси и т.н. Тук наново чувам думата, имало стандарти. Аз такъв стандарт не съм видял. Всичко което е в тези външни организации, на които ние сме членове и дали били мултинационални и глобални, няма значение, всичко което там се говори има препоръчителен характер и често го наричат споделяне на добри практики.

Знаете ли какво означава стандарт? Стандарт означава указание или рецепта, която се изпълнява абсолютно точно, независимо кой какво си мисли. Това е една рецепта да сготвите една вечеря е стандарт. Ако не сготвите по стандарта вечерята няма да е хубава и вашите домашни няма да бъдат доволни. Това е стандарт, а другото е препоръка. Нека да употребяваме точно българските думи както трябва.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Румяна Дечева има думата.

РУМЯНА ДЕЧЕВА: Ако конвенцията за политически и граждански права на ООН е някаква препоръка, нашата организация ще напусне Обществения съвет. Отделно от това има европейски стандарти. Ако ние ги приемаме като препоръки, които някой в Обществения съвет може да дебатира, то за нас нашата организация името ни започва с европейска. Моля ви вземете отношение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Аз искам да направя едно допълнение към това, което Дончо Пачиков казва. Такова национално проучване и инициатива отнема много време и усилия и си мисля, че едно предложение по отношение на това да се направи представително социологическо проучване е по-лесно осъществимо. Такова проучване може да се направи сред гласоподавателите, да се включат конкретни теми, за които да се питат, да има въпроси, които са насочени към причините за намаляващата избирателна активност, за дизайна на бюлетините, технологията на гласуване, мотивацията на различни групи избиратели да се включат в гласуването по различни критерии – възрастови, населено място, град, село.

Подобно проучване може в изключително голяма степен да помогне за създаването на адекватна, на качествена и дори на мащабна информационна кампания и да допринесе отговорите и резултатите, които получим да допринесат поне малко за връщането на доверието в изборния процес. Това е по-осъществимо. Мисля, че това е нещо от което и

институциите, които работят за организацията на изборния процес имат интерес и е осъществимо в кратко бъдеще, в кратко срочен план в по-голяма степен, отколкото националните граждански инициативи, не че ги отричам.

Присъединявам се към изказването на Румяна Дечева. Това са изключително важни международни документи и организации, в които ние членуваме и сме се съгласили да спазваме принципи и стандарти и текстове разписани в тези документи.

Ако иска някой да добави неща и да коментира, имате думата.

Приемам, че страстите са се охладели и ви предлагам за да продължим напред всички тези теми, по които си коментираме да ги обсъдим в последващи заседания, да ги съберем в един документ, по който имаме съгласие и да са теми с които всички сме се запознали и са добре, за да работим заедно през следващата година.

В тази връзка предлага да преминем към **точка трета** - р а з н и.

Ако някой от вас иска да допълни нещо, да предложи нещо в точка разни, моля заповядайте.

Има думата Надя Гологанова преди да преминем към точка разни.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Исках да допълня за 2024 г., спомена за подготовката за Евроизборите да участваме. Трябва да участваме и в анализ след Евроизборите, да го има в плана на дейности.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Много благодаря.

Има думата Дончо Пачиков.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Много хубави неща се чува, различни мнения се чува. Това е нашето богатство, че сме повече организации и всяка организация има собствено мнение, така че това е абсолютно богатство. Аз благодаря на всички, които изказаха позиции, които не съвпадат на сто процента с нашите позиции.

Предлагам да подложим на гласуване и да възложим на Ива Лазарова, със съдействието на нашата будна съвест Надя Гологанова, до следващото заседание да формулират тези въпроси, за които става дума, че могат да бъдат предмет на плана ни за 2024 г. Да ги имаме един ден преди заседанието, за да може да го обсъдим и на следващото заседание да ги гласуваме тези точки и да ги приемем или да ги отхвърлим, плюс да гласуваме отговорници за всяка една от тях.

Първо Ива Лазарова и Надя Гологанова да кажат дали са съгласни да поемат такъв ангажимент. Ако кажат, че са съгласни дори няма смисъл да гласуваме.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: Добавям, че няма смисъл да гласуваме. Изпратете вашите предложения за да можем да ги обединим в един документ и след това ще ви ги представим в обобщен вариант, за да можем да се съгласим по тях.

Предлагам да продължим с точка трета – разни.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: В тази връзка нашето мнение е, че е хубаво незабавно да обявим новия състав на ръководството на Обществения съвет, за да е ясно на обществеността и на всички останали, не говоря за ЦИК, това служебно ще го направи може би Ива Лазарова, за да е ясно на обществеността на кои телефони, на кой да звънят, за да може да продължи нашата връзка с медиите по един или по друг начин, с едни или други въпроси. Ние сме разработили в тази връзка една скромна страничка.

Преди една година ние учредихме неформален национален обществен съвет, който се занимава с най-различни въпроси – енергетика, питейна вода цена и качество, проблемите в образование и всички неща, които са значими за нашето общество. Естествено що се отнася до Обществения съвет, направлението е избран процес, който е предмет на национална сигурност. Никой вече не спори по този въпрос.

Така че в тази връзка ние сме разработили една страничка, която да представи новото ръководство. Аз разговарях с няколко човека от Обществения съвет, първо от ръководството, след това с други които са активни в работата на Обществения съвет. В моето съзнание натежа мнението на Свилена Гражданска. След това заседание тази страничка я изпратих и отново ще я изпратя. Свилена Гражданска се изказа да обявим от имейла на Обществения съвет. Бихме могли и ние да я обявим. По-добре е да е от името на Обществения съвет, както каза Свилена Гражданска и аз се присъединявам към нейното мнение. Ако имате мнение по този въпрос, това ще облекчи по-нататъшните наши размисли. Ако нямате мнение, ние ще продължим по начина по който сме започнали.

РУМЯНА ДЕЧЕВА: Да попитам къде е тази страничка и как можем да се запознаем.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Отново ще я изпратя. Изпратена е на Стоил Цицелков.

РУМЯНА ДЕЧЕВА: Много благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ИВА ЛАЗАРОВА: В отговор на Дончо Пачиков, след заседанието от миналата седмица на Обществения съвет, сме изпратили писмо до Централната изборителна комисия, в което ги уведомяваме за решението, че е избрано ново ръководство. Уведомяваме ги за разговорите, които сме провели по време на миналото заседание. Така че комисията след като получи стенограмата и всичката необходима информация, че това заседание се е състояло, данните на страницата на Централната изборителна комисия ще бъдат обновени.

Предложението ми е да изчакаме официално тази информация да бъде публикувана и след това тя ще е публична. Така че който се интересува от нея, може да я открие там където и досега е налична информацията за работата и състава на Обществения съвет.

Допълвам, господин Томов каза, че вероятно във вторник тази информация ще мине през Централната изборителна комисията и след това ще бъде ъпдейтната.

Предлагам да вървим към закриване на заседанието. Ще си говорим допълнително заедно и поотделно в следващите дни.

Много благодаря на всички, че се включихте. Пожелавам ви приятна вечер.

Закривам заседанието.

/ Закрито в 17.40 часа /

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Ива Лазарова

Стенограф:

Силвия Михайлова